

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญ

การศึกษานับเป็นรากฐานที่สำคัญประการหนึ่งในการสร้างสรรค์ความเจริญก้าวหน้า และแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ในสังคม เพราะการศึกษาเป็นกระบวนการที่จะช่วยให้คนได้พัฒนาตนเอง ในด้านต่าง ๆ ตลอดชีวิตและสามารถพัฒนาศักยภาพขีดความสามารถด้านต่าง ๆ เพื่อที่จะดำเนิน ชีวิตได้อย่างมีความสุขและประกอบอาชีพได้อย่างยั่งยืนและมั่นคง ซึ่งสิ่งสำคัญที่สุดที่เป็นพื้นฐาน ในการพัฒนาประเทศ คือ การพัฒนาด้านการศึกษา ซึ่งถือเป็นหัวใจสำคัญที่สุด เมื่อคนได้รับการ พัฒนาด้านการศึกษาจะทำให้มีความรู้ ความเข้าใจบทบาทหน้าที่ และแสดงบทบาทของตนเอง ในสังคมได้อย่างถูกต้องเหมาะสม การให้ความสำคัญด้านการศึกษาจึงถือว่าเป็นความจำเป็น เร่งด่วนสำหรับทุกประเทศ (ฉลาด จันทรสมบัติ, 2553, หน้า 175 – 176) ทั้งนี้ ในปี พ.ศ. 2558 จะเกิดการรวมตัวกันของประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ก่อตั้งสมาคมประชาชาติ แห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้หรืออาเซียน การศึกษาจึงมีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนและเตรียม ความพร้อมเพื่อก้าวสู่การเป็นประชาคมอาเซียนให้ทันตามกำหนดเวลา (สำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2554, หน้า 4) โดยเน้นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ส่งเสริมความเป็นอยู่ และคุณภาพชีวิตที่ดีของประชาชน โดยส่งเสริมและลงทุนในด้านการศึกษาและการเรียนรู้ ตลอดชีวิต ฝึกอบรม เสริมสร้างขีดความสามารถ การใช้นวัตกรรม ส่งเสริมการใช้ภาษาอังกฤษ เทคโนโลยีสารสนเทศ และวิทยาศาสตร์เชิงประยุกต์ เพื่อดำเนินกิจกรรมการพัฒนาทางด้านสังคม และเศรษฐกิจ (กองอาเซียน 4, 2552, หน้า 3) ซึ่งจากรายงานการวิจัยเปรียบเทียบการปฏิรูป การศึกษาของประเทศในกลุ่มอาเซียนของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา พบว่า ประเทศ อาเซียนทุกประเทศให้ความสำคัญกับการพัฒนาการศึกษา โดยให้ความสำคัญกับบทบาทของ การศึกษาในการขจัดความยากจนและการก้าวพ้นจากความด้อยพัฒนาทางเศรษฐกิจและมุ่งหวังให้ การศึกษาเป็นเครื่องมือในการยกระดับศักยภาพการแข่งขันของประเทศในระดับสากล (สำนักงาน เลขาธิการสภาการศึกษา, 2549, หน้า ค)

ประชาคมอาเซียนเป็นการรวมตัวกันของประเทศสมาชิกอาเซียน เพื่อเพิ่มอำนาจต่อรอง และขีดความสามารถในการแข่งขันในเวทีระหว่างประเทศในทุกด้าน รวมถึงความสามารถ ในการรับมือกับปัญหาใหม่ ๆ ระดับโลกที่ส่งผลกระทบต่อภูมิภาค ซึ่งประชาคมอาเซียน คือ การทำให้ประเทศสมาชิกรวมเป็น “ครอบครัวเดียวกัน” โดยถือกำเนิดขึ้นอย่างเป็นทางการเมื่อเดือน

ตุลาคม พุทธศักราช 2546 จากการที่ผู้นำประเทศสมาชิกอาเซียนได้ร่วมลงนามในปฏิญญาว่าด้วยความร่วมมือที่เรียกว่า “ข้อตกลงบาหลี 2” เห็นชอบให้จัดตั้งประชาคมอาเซียนภายใน พุทธศักราช 2563 แต่ต่อมาได้ตกลงร่นระยะเวลาการจัดตั้งให้แล้วเสร็จใน พุทธศักราช 2558 (ปรีชา หมั่นคง, 2554, หน้า 64 – 65) ประชาคมอาเซียน ประกอบด้วย 3 ประชาคมย่อย ซึ่งเปรียบเสมือนสามเสาหลักที่มีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน ได้แก่ ประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน (ASEAN Political – security Community) ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community) และประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (ASEAN Socio Cultural Community) ซึ่งมุ่งหวังประโยชน์ในการพัฒนาให้ประชาชนมีการอยู่ดีกินดี ปราศจากโรคภัยไข้เจ็บ มีสิ่งแวดล้อมที่ดี และมีความรู้ลึกเป็นอันหนึ่งอันเดียว โดยมีการร่วมมือเฉพาะด้าน (Functional Cooperation) ภายใต้สังคมและวัฒนธรรมที่ครอบคลุมในหลายด้าน เช่น เยาวชน การศึกษาและการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ สิทธิมนุษยชน เป็นต้น (ปรีชา หมั่นคง, 2554, หน้า 65 – 69) เห็นได้ว่าการศึกษาคืออยู่ในเสาหลักในด้านประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน ซึ่งให้ความสำคัญด้านการศึกษา โดยเน้นการบูรณาการด้านการศึกษาให้เป็นวาระการพัฒนาของอาเซียน การสร้างสังคมความรู้ ส่งเสริมการเข้าถึงการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึง ส่งเสริมการเลี้ยงดูและพัฒนาการเด็กปฐมวัย ปรับปรุงคุณภาพความเหมาะสม และการเข้าถึงการศึกษาขั้นพื้นฐานในปี 2558 เพื่อจัดการไม่รู้หนังสือให้หลักประกันทางการศึกษาภาคบังคับอย่างเท่าเทียมกันทุกเพศ โดยเปิดโอกาสอย่างเท่าเทียมโดยไม่คำนึงถึงสถานะทางสังคม เชื้อชาติหรือชาติพันธุ์ หรือความพิการ รวมทั้งฝึกอบรมด้านเทคนิค วิชาชีพและทักษะในการศึกษาในภูมิภาคอาเซียน โดยพัฒนาโครงการให้ความช่วยเหลือทางด้านวิชาการ ฝึกอบรมครูผู้สอนและจัดโครงการแลกเปลี่ยนเจ้าหน้าที่ด้านการศึกษาระดับสูง เพื่อพัฒนาการจัดการศึกษาในอาเซียนให้เกิดประสิทธิภาพ (กองอาเซียน 4, 2552, หน้า 3 – 7) ดังนั้น ประเทศไทยจึงจำเป็นต้องเตรียมความพร้อมในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ตลอดจน การบริหารจัดการเพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในปี พ.ศ. 2558

การพัฒนาคุณภาพการศึกษาในประเทศไทย กระทรวงศึกษาธิการมีนโยบายพัฒนาการศึกษาของประเทศไทยให้เป็นไปอย่างมีคุณภาพ กระจายโอกาสอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม เพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการ ส่งเสริมการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน ตลอดจน สามารถก้าวทันและแข่งขันกับนานาชาติได้ โดยเฉพาะการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ตามที่ประเทศไทยได้เป็นผู้ริเริ่มก่อตั้งอาเซียน กระทรวงศึกษาจึงได้กำหนดนโยบายในการขับเคลื่อนการดำเนินงานด้านการศึกษา ตามปฏิญญาอาเซียนด้านการศึกษาของประเทศไทย (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2554, หน้า 18) นอกจากนี้ เพื่อให้การพัฒนาการศึกษาเป็นไปเป้าหมายที่กำหนดไว้ กระทรวงศึกษาธิการจึงได้กำหนดนโยบายการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่ 2

โดยเน้นการปฏิรูปการศึกษาและเรียนรู้อย่างเป็นระบบ พัฒนาคุณภาพการศึกษาและการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาคนไทยยุคใหม่ ปรับกระบวนการทัศน์การเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาคุณลักษณะ ที่พึงประสงค์ พัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาให้สามารถเอื้ออำนวยให้เกิด การเรียนรู้ โดยการสร้างครูยุคใหม่ที่มีความรู้ ความสามารถ มีใจรัก มีคุณธรรม จริยธรรม เข้ามาเป็น ครู คณาจารย์ และปรับระบบบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพคล่องตัว เพิ่มโอกาสทางการศึกษา และส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการบริหารและจัดการศึกษา เพื่อพัฒนาผู้เรียนเป็นสำคัญ ทั้งนี้ ได้ กำหนดประเด็นสำคัญของระบบการศึกษาและเรียนรู้ที่ต้องปฏิรูปอย่างเร่งด่วนได้ ๓ ประการด้วยกัน ดังนี้ 1) การพัฒนาคุณภาพคนไทยยุคใหม่ 2) การพัฒนาคุณภาพครูยุคใหม่ 3) การพัฒนาการ คุณภาพสถานศึกษาและแหล่งเรียนรู้ยุคใหม่ และ 4) พัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการใหม่ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2552, หน้า 11 – 32) เพื่อให้การบริหารจัดการเรียนรู้สู่ ประชาคมอาเซียนให้บรรลุเป้าหมายในการพัฒนาเด็กไทยให้มีศักยภาพและคุณลักษณะที่จะ ดำรงชีวิตในประชาคมอาเซียนได้อย่างมีความสุข หน่วยงานด้านการศึกษาทุกระดับ ตลอดจน ทุกภาคส่วนในสังคมจะต้องร่วมมือกัน ตั้งแต่การบริหารจัดการของสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน การบริหารงานระดับเขตพื้นที่การศึกษา การบริหารจัดการของสถานศึกษา การส่งเสริมสนับสนุนของหน่วยงาน องค์กร เครือข่ายอื่น ๆ และการนิเทศภายใน ติดตาม การประเมินผลการดำเนินงาน ซึ่งการพัฒนาการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนในสถานศึกษา ทั้งระบบนั้น ในการจัดการเรียนรู้เพื่อให้เกิดความสำเร็จที่ตัวนักเรียนอย่างมีประสิทธิภาพและ เพื่อความสำเร็จที่ยั่งยืนทั้งตัวนักเรียนเองและสถานศึกษา จำเป็นจะต้องดำเนินงานตามหลัก การพัฒนาโรงเรียนทั้งระบบ โดยบูรณาการในทุกด้าน ทั้งด้านการบริหารงานวิชาการ การบริหารงานงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารงานทั่วไป โดยให้ทุกคน มีส่วนร่วมคิดร่วมทำ ทั้งนี้ การบริหารจัดการถือเป็นองค์ประกอบสำคัญที่จะผลักดันให้ การดำเนินงานบรรลุตามเป้าหมาย ปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพและความสำเร็จ คือ ผู้บริหารที่ต้องรับรู้ เข้าใจ และยอมรับงานนี้อย่างจริงจัง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐาน, 2554, หน้า 13)

ภาคตะวันออก ประกอบด้วย 8 จังหวัด ได้แก่ ตราด จันทบุรี ระยอง ชลบุรี ฉะเชิงเทรา นครนายก สระแก้ว และปราจีนบุรี ได้มีการตื่นตัวในเรื่องอาเซียนทุกระดับการศึกษา โดยในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด ได้นำดำเนินการพัฒนาทักษะการใช้ ภาษาอังกฤษให้กับครู อาจารย์ เตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียน จากนั้นให้ครู อาจารย์ ที่เข้าร่วมโครงการขยายผลส่งเสริมให้เยาวชนใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสารในสถานศึกษา

ทุกวันจันทร์ สัปดาห์ละ 1 ครั้ง (ธัญนรี ชันยากร, 2555) ส่วนจังหวัดฉะเชิงเทราได้กำหนด ยุทธศาสตร์เพื่อเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียน โดยผู้ว่าราชการจังหวัดได้บูรณาการ ยุทธศาสตร์ 3 ร ได้แก่ ร.รู้ ร.รับ และร.เร่ง ไปในทุกภาคส่วนทั้งสถานศึกษา ภาคเอกชน ดำเนินการ ในพื้นที่จังหวัดฉะเชิงเทรา โดยร่วมกับมหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์นำทุกภาคส่วนเข้ามา มีส่วนร่วมในการทำให้เกิดประโยชน์สูงสุด (เพ็ญภา เจริญตรง, 2555) และมหาวิทยาลัยราชภัฏ ราชนครินทร์ ยังตื่นตัวและเตรียมความพร้อมเปิดประตูสู่อาเซียน โดยร่วมมือกับกรมอาเซียน และ สถานศึกษาในท้องถิ่นจัดเวทีสัมมนา เพื่อเตรียมความพร้อมบุคลากรในจังหวัด และบุคลากร ทางการศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือรองรับการเปิดเสรีอาเซียน โดยกลุ่มเป้าหมาย ประกอบด้วย หัวหน้าส่วนราชการ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หอการค้า สภาอุตสาหกรรม คณะผู้บริหาร ครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา จำนวน 1,000 คน (สนทนาพร อินจันทร์, 2555) นอกจากนี้ มหาวิทยาลัยบูรพา วิทยาเขตสระแก้ว ยังยกระดับการศึกษาไทย โดยการพัฒนาหลักสูตรการเรียน การสอนระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาในโรงเรียนเขตพื้นที่ชายขอบให้มีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับประเทศเพื่อนบ้าน เพื่อเตรียมความพร้อมบุคลากรที่เป็นกำลังสำคัญของประเทศ และ ยกระดับมาตรฐานการศึกษาไทยสู่ระดับสากล (เอเอสทีวีผู้จัดการออนไลน์, 2554) จะเห็นได้ว่า ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีการปรับปรุงพัฒนาบุคลากรในทุกภาคส่วน เพื่อรองรับการพัฒนา สู่ประชาคมอาเซียนในอนาคต ทั้งนี้ การพัฒนาประชากรให้สามารถรองรับการเข้าสู่ประชาคม อาเซียนได้นั้น การศึกษาเป็นสิ่งสำคัญ เพราะการศึกษาเป็นจุดเริ่มต้นของการพัฒนามนุษย์ ดังนั้น การบริหารจัดการการศึกษาที่มีคุณภาพจึงมีความจำเป็น เพราะนี่เป็นพันธกิจใหม่ที่ท้าทาย ซึ่งผู้บริหารการศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องใช้ความรู้ความสามารถในการบริหารจัดการ งานทั้ง 4 ด้านของสถานศึกษา ซึ่งประกอบด้วย การบริหารงานวิชาการ การบริหารงานงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารงานทั่วไป ให้มีประสิทธิภาพ เพื่อพัฒนาสถานศึกษา ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีคุณภาพ สามารถผลิตผู้เรียนที่มีคุณลักษณะเด็กไทย ในประชาคมอาเซียนทั้งด้านความรู้ ด้านทักษะกระบวนการ และด้านเจตคติออกสู่สังคม และให้ ก้าวทันกับกลุ่มประเทศอาเซียน

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษารูปแบบการพัฒนาสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือเพื่อรองรับการพัฒนาสู่ประชาคมอาเซียน โดยใช้วิธีการวิจัยแบบผสม (Mixed Methodology) ประกอบด้วย การวิจัยเชิงคุณภาพ ได้แก่ การวิจัยเชิงสำรวจ โดยสำรวจความคิดเห็น ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานต่อรูปแบบการพัฒนาสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียง เหนือเพื่อรองรับการพัฒนาสู่ประชาคมอาเซียน และการวิจัยเชิงคุณภาพ ได้แก่ การใช้เทคนิคเดลฟาย (Modified Delphi) ในการสร้างรูปแบบ และใช้การสนทนากลุ่ม (Focus Group) ในการปรับปรุง

รูปแบบที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น รวมถึงการหาความเหมาะสมของรูปแบบที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นกับสถานศึกษา
ขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เพื่อเตรียมความพร้อมให้กับสถานศึกษาพัฒนานักเรียนให้มีความรู้
ความเข้าใจเกี่ยวกับอาเซียน มีศักยภาพในการติดต่อสื่อสาร การดำเนินชีวิตและมีทักษะ
ในการทำงานร่วมกัน และเพื่อให้การจัดการศึกษาในประเทศไทยสามารถรองรับการผลิตประชากร
ที่มีคุณภาพในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษารูปแบบการพัฒนาสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เพื่อรองรับ
การพัฒนาสู่ประชาคมอาเซียน
2. เพื่อตรวจสอบรูปแบบการพัฒนาสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
เพื่อรองรับการพัฒนาสู่ประชาคมอาเซียนตามทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษา
3. เพื่อหาความเหมาะสมของรูปแบบการพัฒนาสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เพื่อรองรับการพัฒนาสู่ประชาคมอาเซียน โดยการนำไปสอบถามจากผู้ปฏิบัติจริง
ในระดับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยใช้วิธีการสนทนากลุ่ม

คำถามในการวิจัย

1. รูปแบบการพัฒนาสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เพื่อรองรับการพัฒนา
สู่ประชาคมอาเซียนเป็นอย่างไร
2. รูปแบบการพัฒนาสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เพื่อรองรับการพัฒนา
สู่ประชาคมอาเซียนที่พัฒนาแล้วนำไปใช้ตรวจสอบตามทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษา
มีความเหมาะสมหรือไม่
3. รูปแบบการพัฒนาสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เพื่อรองรับการพัฒนา
สู่ประชาคมอาเซียนที่พัฒนาและตรวจสอบรูปแบบ แล้วนำไปหาความเหมาะสมในสถานศึกษา
ขั้นพื้นฐานมีความเหมาะสมหรือไม่

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยที่มุ่งศึกษารูปแบบการพัฒนาสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เพื่อรองรับการพัฒนาสู่ประชาคมอาเซียน โดยวิเคราะห์เอกสารและงานวิจัย
ที่เกี่ยวข้อง ศึกษาแนวคิดในการบริหารงานตามโครงการพัฒนาสู่ประชาคมอาเซียน (Spirit of
ASEAN) (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2553, หน้า 9 – 28) ประยุกต์ร่วมกับแนวทาง

การบริหารจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนของโรงเรียนในฝัน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา
ขั้นพื้นฐาน, 2554, หน้า 13 – 29) ตลอดจน วิเคราะห์การบริหารจัดการสถานศึกษาที่ได้รับคัดเลือก
เป็นโรงเรียนซิสเตอร์สกูล (Sister) ที่มีวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) แล้วนำมากำหนด
ตามกรอบการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาของเลขาธิการคณะกรรมการ
การศึกษาขั้นพื้นฐานไปยังคณะกรรมการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษา
ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2550 แบ่งงานบริหารออกเป็น 4 ด้าน
ประกอบด้วย การบริหารงานวิชาการ 17 เรื่อง การบริหารงานงบประมาณ 22 เรื่อง การบริหาร
งานบุคคล 20 เรื่อง และการบริหารงานทั่วไป 20 เรื่อง (จิระ งอกศิลป์, 2552, หน้า 89 – 93)
กำหนดกรอบแนวคิด ประกอบด้วย การบริหารงานภายในสถานศึกษา 4 งาน ได้แก่

1. การบริหารงานวิชาการ 8 เรื่อง ประกอบด้วย
 - 1.1 การวางแผนงานด้านวิชาการ
 - 1.2 การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา
 - 1.3 การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา
 - 1.4 การพัฒนากระบวนการเรียนรู้
 - 1.5 การวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน
 - 1.6 การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้
 - 1.7 การนิเทศการศึกษา
 - 1.8 การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น
2. การบริหารงานงบประมาณ 2 เรื่อง ประกอบด้วย
 - 2.1 การระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา
 - 2.2 การบริหารทรัพยากรเพื่อการศึกษา
3. การบริหารงานบุคลากร 2 เรื่องประกอบด้วย
 - 3.1 การประเมินผลการปฏิบัติงาน
 - 3.2 การพัฒนาข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา
4. การบริหารงานทั่วไป 8 เรื่อง ประกอบด้วย
 - 4.1 การวางแผนการบริหารงานการศึกษา
 - 4.2 การจัดระบบการบริหารและพัฒนาองค์กร
 - 4.3 การพัฒนามาตรฐานการปฏิบัติงาน
 - 4.4 งานเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา
 - 4.5 การดูแลอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม

4.6 การทัศนศึกษา

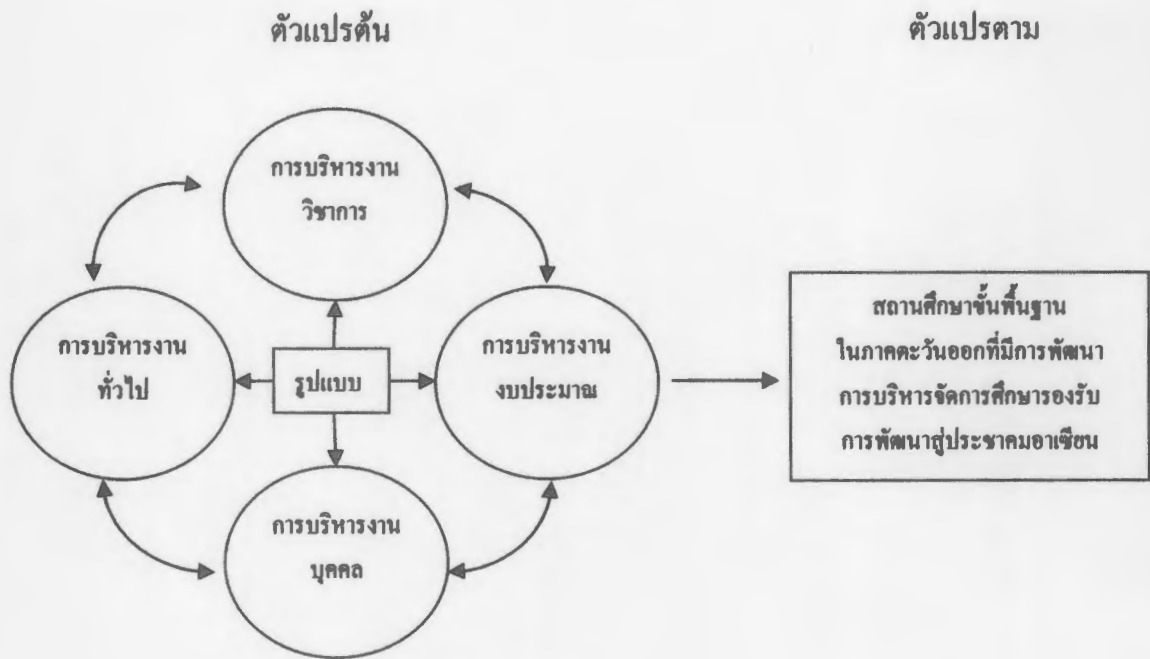
4.7 การประชาสัมพันธ์งานการศึกษา

4.8 การรายงานผลการปฏิบัติงาน

สำหรับโครงสร้างการบริหารสถานศึกษา ผู้วิจัยได้กำหนดเป็นขั้นตอนและกรอบแนวคิด
ในการวิจัยปรากฏ ดังภาพที่ 1 และภาพที่ 2

ภาพที่ 1 ขั้นตอนการสร้างรูปแบบการพัฒนาสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเพื่อรองรับ
การพัฒนาสู่ประชาคมอาเซียน

ภาพที่ 2 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ขอบเขตการวิจัย

1. รูปแบบการพัฒนาสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเพื่อรองรับการพัฒนา
สู่ประชาคมอาเซียน ที่สร้างขึ้นมุ่งพัฒนาการบริหารงานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออก
4 งาน ประกอบด้วย การบริหารงานวิชาการ การบริหารงานงบประมาณ การบริหารงานบุคคล
และการบริหารงานทั่วไป

2. วิจัยวิทยาการวิจัยใช้การวิจัยแบบผสม (Mixed Methodology) เรื่อง รูปแบบการพัฒนา
สถานศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเพื่อรองรับการพัฒนาสู่ประชาคมอาเซียน ประกอบด้วย

2.1 เทคนิคเดลฟายแบบปรับปรุง (Modified Delphi) เป็นผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 19 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารการศึกษาจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในภาคตะวันออก จำนวน 10 คน และคณาจารย์หรือนักวิชาการจากสถาบันอุดมศึกษาภาครัฐและเอกชน จำนวน 9 คน ในการสร้างรูปแบบการพัฒนาสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเพื่อรองรับการพัฒนาสู่ประชาคมอาเซียน

2.2 นำรูปแบบที่ได้มาปรับปรุงเป็นแบบสอบถามในการนำไปสำรวจการยอมรับรูปแบบการพัฒนาสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเพื่อรองรับการพัฒนาสู่ประชาคมอาเซียนตามทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษาในภาคตะวันออก 8 จังหวัด ประกอบด้วย นครฉะเชิงเทรา ชลบุรี ระยอง จันทบุรี ตราด ประจวบคีรีขันธ์ และสุราษฎร์ธานี โดยอาศัยหลักการดังนี้

ตัวอย่างของ เครจซี่ และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970, pp. 608 – 609) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 317 คน

2.3 เทคนิคการวิจัยภาคสนาม (Field Research) และการสัมภาษณ์กลุ่ม (Focus Groups) ใช้ศึกษาจากผู้ปฏิบัติจริงในระดับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้แก่ ผู้บริหาร ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา โรงเรียนไทยรัฐวิทยา 14 (ท่าใหม่บ้านสิ่ว) อำเภอท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี ที่เป็นโรงเรียนซิสเตอร์สกูลในภาคตะวันออก จำนวน 10 คน เพื่อหาความเหมาะสม ของรูปแบบการพัฒนาสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเพื่อรองรับการพัฒนาสู่ประชาคม อาเซียน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการวิจัย

1. ได้แนวทางการพัฒนาสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออก เพื่อรองรับสู่ ประชาคมอาเซียน สำหรับผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการพัฒนาสถานศึกษาของตนเอง
2. สามารถประยุกต์ใช้รูปแบบการพัฒนาสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออก เพื่อรองรับสู่ประชาคมอาเซียน สำหรับผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในหน่วยงานภาคอื่น ๆ ได้
3. เป็นรูปแบบในการพัฒนาสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเพื่อรองรับ สู่ประชาคมอาเซียน สำหรับผู้บริหารสถานศึกษาของรัฐและเอกชนได้

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. รูปแบบ (Model) หมายถึง การบริหารงาน 4 งาน ภายในสถานศึกษา ประกอบด้วย กระบวนการและขั้นตอนภายใต้กรอบแนวคิดและหลักการเพื่อใช้ในการพัฒนาสถานศึกษา ขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออก เพื่อรองรับการพัฒนาสู่ประชาคมอาเซียน ตามขอบข่ายภารกิจ การบริหารและการจัดการศึกษา
2. การพัฒนาสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเพื่อรองรับการพัฒนาสู่ประชาคม อาเซียน (A Basic School Development in Eastern Thailand into ASEAN Community) หมายถึง การปรับปรุงโครงสร้างการบริหารงานของสถานศึกษาทั้ง 4 งาน ของสถานศึกษาที่ตั้งก่อกำเนิดใน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาที่ตั้งอยู่ในเขตภาคตะวันออก 8 จังหวัด ได้แก่ ตราด จันทบุรี ระยอง ชลบุรี ฉะเชิงเทรา สระแก้ว ปราจีนบุรี และนครนายก เพื่อปรับปรุงคุณภาพ การบริหารงาน 4 งานให้สอดคล้องกับการเป็นประชาคมอาเซียน ได้แก่

2.1 การบริหารงานวิชาการ (Academic Administration) หมายถึง การบริหารงานสถานศึกษาโดยจัดกิจกรรมทุกชนิดที่เกี่ยวกับการปรับปรุงพัฒนาการจัดการเรียนการสอนให้ได้ผลดี มีประสิทธิภาพ และเกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียน ประกอบด้วย

2.1.1 การวางแผนงานด้านวิชาการ (Academic Planning) หมายถึง สถานศึกษามีการดำเนินการให้เป็นไปตามวิสัยทัศน์ พันธกิจของสถานศึกษา ตามที่กำหนดไว้ในแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา โดยกำหนดแผนงาน โครงการ ตลอดจน วางแผนออกแบบกิจกรรมที่ใช้พัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับประชาคมอาเซียนของสถานศึกษารับพื้นฐานอย่างชัดเจนเป็นรูปธรรม

2.1.2 การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา (Teaching and Learning in The School) หมายถึง สถานศึกษามีการรวบรวม วิเคราะห์ กำหนด กระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน คัดเลือกหนังสือ สื่อการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับหน่วยการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ โดยคำนึงถึงกิจกรรมที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและเกี่ยวข้องกับประชาคมอาเซียนเข้าไปสอดแทรกในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่มสาระ โดยให้นักเรียนมีคุณลักษณะ ทักษะพื้นฐาน ทักษะพลเมือง มีความรับผิดชอบ พัฒนาตน และเจตคติในการเตรียมตัวเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ตลอดจนมีการนิเทศการเรียนการสอนของครู โดยใช้วิธีการที่หลากหลาย เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนร่วมกันของบุคลากรในโรงเรียน

2.1.3 การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา (Curriculum Development of School) หมายถึง สถานศึกษามีการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา มีการวางแผนการใช้หลักสูตร มีการนิเทศกำกับ ติดตาม ประเมินผลการใช้หลักสูตร สรุปผลการดำเนินงานและเขียนรายงาน อีกทั้งยังนำข้อมูลที่ได้ไปปรับปรุงเปลี่ยนแปลงหลักสูตรของสถานศึกษาให้มีผลดียิ่งขึ้น เพื่อให้บรรลุผลตามแนวทางการพัฒนาสู่ประชาคมอาเซียน

2.1.4 การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ (Learning Process Development) หมายถึง สถานศึกษามีการออกแบบ ปรับปรุงเทคนิควิธีการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย ส่งเสริมให้ใช้วิธีการวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนากระบวนการเรียนรู้มีส่วนร่วมตามสาระและหน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการ โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และจัดเตรียมสื่อการเรียนให้สอดคล้องกับการพัฒนาสู่ประชาคมอาเซียนของครูให้มีความเหมาะสมกับความถนัดและความต้องการของนักเรียน ตลอดจนสอดคล้องกับนโยบายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2.1.5 การวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน (Measurement Evaluation and Comparison Transfers The School – record) หมายถึง สถานศึกษามีการกำหนดระเบียบ จัดทำภารกิจ การวัดประเมินผลการเรียนรู้ มีการประเมินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน สร้างเกณฑ์

ที่ใช้ในการทดสอบการเรียนรู้ของนักเรียน โดยครอบคลุมมาตรฐานการเรียนรู้ และตัวชี้วัด ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ โดยมีคุณลักษณะที่สอดคล้องกับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน และมีความพร้อมที่จะรับย้ายนักเรียนที่มาจากชาติต่าง ๆ ในภูมิภาคระหว่างภาคเรียนได้ ตลอดจนรองรับการจัดการศึกษาทุกประเภท

2.1.6 การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ (Development and Encouragement for Learning Resource) หมายถึง สถานศึกษาสนับสนุน ส่งเสริมให้ครูที่รับผิดชอบ จัดห้องเรียน ห้องปฏิบัติการต่าง ๆ ป้ายนิเทศ ตลอดจน สภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนที่เกี่ยวข้อง กับอาเซียน เพื่อให้ผู้เรียนใช้เป็นแหล่งเรียนรู้ศึกษาหาความรู้ และเอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียน ภายในบริเวณโรงเรียน

2.1.7 การนิเทศการศึกษา (Education Supervision) หมายถึง สถานศึกษามี การจัดระบบนิเทศงานวิชาการและการเรียนการสอนภายในสถานศึกษา มีการสร้างความตระหนัก ให้กับข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา มีการดำเนินการนิเทศในระดับโรงเรียน กลุ่มสาระ วิชาและรายวิชา มีการประเมินผลที่เป็นระบบ มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และประสบการณ์การ จัดระบบนิเทศภายในกับสถานศึกษาอื่น ตลอดจน ประสานงานกับเขตพื้นที่การศึกษาเพื่อพัฒนา ระบบและกระบวนการนิเทศของสถานศึกษาเพื่อปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับ การพัฒนาสู่ประชาคมอาเซียน

2.1.8 การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กร อื่น (Coordinate for Academic Development with School and Other) หมายถึง สถานศึกษา มีการสำรวจความต้องการ สร้างความร่วมมือ ส่งเสริมความสัมพันธ์ บริการ ประชาสัมพันธ์ ความร่วมมือ และประสานความช่วยเหลือทางด้านวิชาการของโรงเรียนกับองค์กรภาครัฐ เอกชน ชุมชน ผู้ปกครอง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา วิทยากรภายนอก และภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อเสริมสร้างพัฒนาการของผู้เรียนทุกด้าน

2.2 การบริหารงบประมาณ (Budget Administration) หมายถึง การบริหารจัดการ งบประมาณของสถานศึกษาที่ได้รับการจัดสรรให้บรรลุเป้าหมาย และผลสัมฤทธิ์ของงานตามแผน งบประมาณที่กำหนดไว้ โดยมีแผนการปฏิบัติงาน แผนการใช้จ่ายงบประมาณ การรายงานผลที่ สอดคล้องกับระเบียบของทางราชการ มีประสิทธิภาพ คุ่มค่า โปร่งใส สามารถตรวจสอบ และเปิดเผย ต่อสาธารณะได้ ประกอบด้วย

2.2.1 การระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา (Resource Mobilize and Invest for Education) หมายถึง สถานศึกษามีการประสานและรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้อง กับแหล่งทรัพยากรที่สนับสนุนการศึกษาทั้งภาครัฐ เอกชน และประชาชนในท้องถิ่นอย่าง

เป็นระบบ มีการศึกษาแนวทางหรือระเบียบการขอรับการสนับสนุนจากแหล่งทรัพยากรทุกประเภท มีการแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อวางแผนและดำเนินงานในการระดมทรัพยากรจากแหล่งสนับสนุน มีการกำหนดแนวทางการประชาสัมพันธ์เพื่อจูงใจหน่วยงานภาครัฐ เอกชน และประชาชน ให้ความร่วมมือ สนับสนุนการศึกษา ตลอดจน ติดตาม ประเมิน และสรุปผลการดำเนินงาน เผยแพร่ เชิดชูเกียรติผู้สนับสนุนการศึกษาและให้ทุนเพื่อพัฒนาสถานศึกษาอย่างต่อเนื่องและสอดคล้องกับการพัฒนาการจัดการศึกษาสู่ประชาคมอาเซียน

2.2.2 การบริหารทรัพยากรเพื่อการศึกษา (Resource Administration for Education) หมายถึง สถานศึกษามีการจัดทำรายการทรัพยากรภายในเพื่อเป็นสารสนเทศ แหล่งเรียนรู้ภายในและแหล่งเรียนรู้ท้องถิ่น เพื่อการรับรู้ของบุคลากร นักเรียน และบุคคลทั่วไป ได้ใช้ทรัพยากรร่วมกันในการจัดการศึกษา มีวางแผนหรือกำหนดแนวปฏิบัติ และกระตุ้นให้บุคคล ในสถานศึกษาร่วมใช้ทรัพยากร ตลอดจน ประสานความร่วมมือกับบุคคล หน่วยงานรัฐบาล และ เอกชนให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด อีกทั้งมีการยกย่องเชิดชูเกียรติบุคคล และหน่วยงานทั้งภาครัฐ และเอกชนที่สนับสนุนการใช้ทรัพยากรร่วมกัน เพื่อใช้พัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา เพื่อเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียน

2.3 การบริหารงานบุคคล (Personnel Administration) หมายถึง สถานศึกษา การกำหนดกระบวนการดำเนินงานเกี่ยวกับบุคคลในหน่วยงาน เพื่อพัฒนาให้บุคคลมีความรู้ ความสามารถเหมาะสมกับความต้องการของหน่วยงาน เพิ่มพูนสมรรถนะในการปฏิบัติงาน เพื่อให้หน่วยงานบรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ ประกอบด้วย

2.3.1 การประเมินผลการปฏิบัติงาน (Work Performance) หมายถึง สถานศึกษามีการจัดทำมาตรฐานภาระงานขั้นต่ำของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา มีการกำหนด เกณฑ์ วิธีการประเมินผลงาน โดยพิจารณาทั้งคุณสมบัติ และคุณลักษณะ มีการตรวจสอบ ติดตาม ภาระงานทางการศึกษาที่วางแผนและตั้งเป้าหมายไว้ในแต่ละปีการศึกษาของข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษา ตลอดจน กำกับ ติดตามความคืบหน้าในการจัดการศึกษาเพื่อรองรับ การพัฒนาสู่ประชาคมอาเซียน

2.3.2 การพัฒนาข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (Personnel Development) หมายถึง สถานศึกษามีหลักเกณฑ์วิธีการพัฒนา และการส่งเสริมให้ข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษาเข้าร่วมการประชุม อบรม สัมมนา และอื่น ๆ เพื่อพัฒนาคุณภาพ ด้านการจัดการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับประชาคมอาเซียน โดยยึดหลักการมีส่วนร่วมและการประเมิน เพื่อปรับปรุงและพัฒนาให้บรรลุผลตามความมุ่งหมาย

2.4 การบริหารงานทั่วไป (General Administration) หมายถึง การให้บริการบริหารงานอื่น ๆ ให้บรรลุผลตามมาตรฐาน คุณภาพ และเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยมีบทบาทหลักในการประสานส่งเสริมสนับสนุน อำนาจการ ความสะดวกต่าง ๆ ในการบริการการศึกษาทุกรูปแบบ มุ่งพัฒนาสถานศึกษาตามหลักการบริหารงานแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ เน้นการทำงานโดยอาศัยหลักธรรมาภิบาล ตลอดจน การมีส่วนร่วมของบุคคล ชุมชน และองค์กรที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้จัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ประกอบด้วย

2.4.1 การวางแผนการบริหารงานการศึกษา (Administration Education Planning) หมายถึง สถานศึกษามีการกำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงานตามโครงสร้างและตัวชี้วัด มีการวัดและประเมินผลการปฏิบัติงาน มีการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคเพื่อจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษาและแผนปฏิบัติการประจำปี มีการปรับ โครงสร้างการปฏิบัติงานให้สอดคล้องกับนโยบายสำคัญ มีการกำหนดประเด็นตัวชี้วัด เกณฑ์ความสำเร็จ การกำกับติดตามให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษาและแผนปฏิบัติการประจำปี มีการจัดทำรายงานรายงานสาธารณชนเสนอคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษาเพื่อใช้ในการกำหนดนโยบายของสถานศึกษาและพัฒนาระบบโครงสร้างการปฏิบัติงานเพื่อรองรับการพัฒนาสู่ประชาคมอาเซียน

2.4.2 การจัดระบบการบริหารและพัฒนาองค์กร (Administration Systematization and Organization Development) หมายถึง สถานศึกษามีการจัดระบบบริหารโดยวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหาตามภารกิจงานที่เป็นพันธกิจ มีการวางแผน ออกแบบจัดระบบบริหารงานบุคคล โครงสร้างการแบ่งส่วนงาน และมาตรฐานสายงานของสถานศึกษา มีการประกาศ ประชาสัมพันธ์การแบ่งส่วนงานให้สาธารณชนทราบ มีการดำเนินการให้เป็นไปตามสายงาน ศึกษาและพัฒนาสถานศึกษาให้สอดคล้องกับนโยบายและสภาพการณ์ที่เปลี่ยนไป และ การพัฒนาองค์กร โดยจัดทำข้อมูลสารสนเทศสมรรถนะครูและบุคลากรทางการศึกษารายบุคคล พัฒนาคูและบุคลากรทางการศึกษาตามข้อมูลสารสนเทศ จัดตั้งอำนาจความสะดวก บรรยากาศ วัฒนธรรมการทำงาน ตลอดจน สวัสดิการเพื่อให้เหมาะสมกับมาตรฐานการปฏิบัติงาน ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ และสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน เพื่อรองรับการพัฒนาสถานศึกษาสู่ประชาคมอาเซียน

2.4.3 การพัฒนามาตรฐานการปฏิบัติงาน (Standard of Work Development) หมายถึง สถานศึกษามีการศึกษาระเบียบ กฎหมาย และมาตรฐานการปฏิบัติงาน มีการกำหนดมาตรฐานและตัวบ่งชี้หรือดัชนีวัดผลการปฏิบัติงานตามโครงสร้างและรายบุคคล โดยการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย มีการสร้างความเข้าใจและเครื่องมือในการประเมินมาตรฐาน ควบคุม กำกับ

ติดตามผลการปฏิบัติงาน และนำผลการประเมินมาใช้ในการปรับปรุงพัฒนามาตรฐาน และระบบ การประเมินผลการปฏิบัติงานของสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น เพื่อให้สอดคล้อง กับแนวทางการพัฒนาสู่ประชาคมอาเซียน

2.4.4 งานเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา (Technology for Education) หมายถึง สถานศึกษามีการศึกษาความต้องการ ความจำเป็นด้านเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา มีการวางแผน ระดม จัดหาวัสดุกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาไปใช้งานด้านต่าง ๆ มีการพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถในการใช้ บำรุงรักษา และส่งเสริมให้บุคลากร นำเทคโนโลยีมาใช้ในการบริหาร และพัฒนาการศึกษา ตลอดจน ส่งเสริมให้มีการวิจัยและพัฒนา ผลิตภัณฑ์นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา รวมทั้งแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างสถานศึกษา และมีการติดตามประเมินผลการใช้เทคโนโลยี เพื่อความคุ้มค่าและเหมาะสมกับกระบวนการ พัฒนาการจัดการของสถานศึกษา

2.4.5 การดูแลอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม (Building and Environment Maintanance) หมายถึง สถานศึกษามีการวิเคราะห์สภาพทั้งภายในและภายนอก เพื่อจัดทำกำหนด แผนผังบริเวณสถานศึกษา โดยยึดหลักการมีส่วนร่วมของบุคลากรในสังกัดและหลักความปลอดภัย ในชีวิตและทรัพย์สินของบุคลากรและทางราชการ มีการจัดหางบประมาณในการก่อสร้าง ปรับปรุง ตามความเหมาะสม และตามรูปแบบที่กำหนด มีการจัดบุคลากรรับผิดชอบการบำรุงรักษาอาคาร เรียน อาคารประกอบ ห้องเรียนพิเศษ ตลอดจน บริเวณ โรงเรียนให้มีสภาพเหมาะสม และส่งเสริม การจัดการเรียนรู้เกี่ยวกับประชาคมอาเซียน มีการกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการใช้อาคารสถานที่ และประชาสัมพันธ์หลักเกณฑ์ วิธีการให้ผู้เกี่ยวข้องทราบและถือปฏิบัติ อีกทั้งติดตามตรวจสอบ ประเมินผลและรายงานผลการใช้ปรับปรุงอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมของสถานศึกษา ให้มีความพร้อมใช้งานอย่างสม่ำเสมอ

2.4.6 การทัศนศึกษา (Field Trip) หมายถึง สถานศึกษามีการศึกษาระเบียบ กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการทัศนศึกษา มีการเตรียมการก่อนดำเนินกิจกรรมในทุก ๆ ด้าน ให้เรียบร้อย โดยคำนึงถึงความปลอดภัยของผู้ร่วมกิจกรรมเป็นสำคัญ ดำเนินการจัดกิจกรรม ทัศนศึกษาตามแผนงาน โครงการ โดยเน้นส่งเสริมความรู้เกี่ยวกับประชาคมอาเซียน มีการประเมินผลสำเร็จของงานตามโครงการ และความพึงพอใจของผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ตลอดจน รายงานการทัศนศึกษาให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ

2.4.7 การประชาสัมพันธ์งานการศึกษา (Public Relations for Education) หมายถึง สถานศึกษามีการจัดทำ เผยแพร่ผลงานการดำเนินการจัดการศึกษา กิจกรรมของนักเรียน และความต้องการในการรับข้อมูลข่าวสารของชุมชนที่เกี่ยวข้องกับประชาคมอาเซียน

มีการวางแผนการประชาสัมพันธ์งานการศึกษา โดยประสานความร่วมมือกับบุคลากร ชุมชน องค์กร และสื่อมวลชนในท้องถิ่น มีการสร้างเครือข่ายการประสานงานประชาสัมพันธ์ พัฒนาบุคลากรที่รับผิดชอบงานประชาสัมพันธ์ให้มีความรู้ความสามารถในการประชาสัมพันธ์ ดำเนินการและสร้างกิจกรรมประชาสัมพันธ์ตามแนวทางที่กำหนดในทุกโอกาส โดยสร้างกิจกรรมประชาสัมพันธ์ที่หลากหลาย ยึดหลักการมีส่วนร่วมของเครือข่ายประชาสัมพันธ์ มีการติดตาม ประเมินผลเพื่อให้ทราบผลและนำผลที่ได้ไปปรับปรุงแก้ไข พัฒนาให้เหมาะสม และมีประสิทธิภาพ

2.4.8 การรายงานผลการปฏิบัติงาน (Self – assessment Report) หมายถึง สถานศึกษามีการจัดระบบการติดตาม ตรวจสอบการประเมินผล และรายงานผลการพัฒนา การศึกษาของสถานศึกษา มีการจัดทำเกณฑ์มาตรฐาน ตัวบ่งชี้ และเกณฑ์การติดตามตรวจสอบและ ประเมินผลการพัฒนาของสถานศึกษา ดำเนินการตรวจสอบและประเมินผลตามระบบที่กำหนดไว้ มีการจัดทำรายงานผลการพัฒนาการศึกษาประจำปีของสถานศึกษาต่อคณะกรรมการการศึกษา ที่เกี่ยวข้องได้ทราบ และเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ให้สาธารณชนรับทราบ ตลอดจน มีการปรับปรุง และพัฒนาระบบการติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษา

3. ผู้เชี่ยวชาญ (Experts) หมายถึง ผู้มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ที่ได้รับ การคัดเลือกให้เป็นผู้พิจารณาความคิดเห็นในแบบสอบถามเกี่ยวกับรูปแบบที่สร้างขึ้น ในขั้นตอน การหาฉันทามติและเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในขั้นตอนการตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ ประกอบด้วย ผู้บริหารการศึกษาจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียง นักวิชาการในสถาบันอุดมศึกษาภาครัฐและเอกชน

4. การตรวจสอบการยอมรับรูปแบบ (Verify Model) หมายถึง การสำรวจความคิดเห็น ของการยอมรับรูปแบบการพัฒนาสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเพื่อรองรับการพัฒนา ผู้ประชาคมอาเซียนตามทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษาโดยการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง เพื่อนำมาตอบ แบบสอบถาม

5. ผู้ปฏิบัติจริง (School Practicalities) หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษา ข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษาที่ปฏิบัติราชการใน โรงเรียนไทยรัฐวิทยา 14 (ท่าใหม่บ้านลิว) อำเภอท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี ที่เป็นโรงเรียนซิสเตอร์สกูลในภาคตะวันออกเฉียง

6. ประชาคมอาเซียน (ASEAN Community) หมายถึง ประเทศสมาชิกที่รวมตัวกัน เพื่อเพิ่มอำนาจในการต่อรองและขีดความสามารถในการแข่งขันในเวทีระหว่างประเทศในทุกด้าน รวมถึงความสามารถในการรับมือกับปัญหาใหม่ ๆ ระดับโลก ประกอบด้วย ประเทศสมาชิก 10 ประเทศ ได้แก่ บรูไนดารุสซาลาม กัมพูชา อินโดนีเซีย ลาว มาเลเซีย พม่า ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ ไทย และเวียดนาม

7. โรงเรียนซิสเตอร์สกูล (Sister School) หมายถึง สถานศึกษาที่เป็นต้นแบบ ในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาที่เน้นอาเซียน ภาษาอังกฤษ การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ มีพหุวัฒนธรรม สอนภาษาเพื่อนบ้าน จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สร้างความรู้ความเข้าใจ และความตระหนัก โดยเผยแพร่สื่อสารการเรียนรู้และแหล่งเรียนรู้ด้านอาเซียน สำหรับผู้บริหาร ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ผู้ปกครอง ตลอดจน ผู้สนใจทั่วไป